

สภาองค์กรชุมชนระดับตำบล: กรณีศึกษาชุมชนตำบลบ้านสิงห์
อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

เรียบเรียงโดย

นางสาวศิริกร บุญสังข์

เจ้าหน้าที่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

นางสาวแสงเพชร พิมพ์มีลาย

นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาการพัฒนาชุมชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี

1. ข้อมูลพื้นฐานตำบลบ้านสิงห์

ราชบุรี เป็นเมืองเก่ามาแต่โบราณ ไม่มีเรื่องราวที่เป็นหลักฐานแน่นอนว่าสร้างมาในสมัยใด แต่หลักฐานทางโบราณวัตถุและโบราณสถานที่มียู่ พอจะเชื่อถือได้ว่า ราชบุรีเป็นเมืองๆ หนึ่งในแคว้นสุวรรณภูมิ มินครปฐมเป็นมหานครซึ่งเรียกว่า "ทวารวดี" จากตำนานทางพุทธศาสนา เมื่อปี พ.ศ. 218 พระเจ้าอโศกมหาราชแห่งประเทศอินเดียได้ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา และได้เผยแพร่พุทธศาสนาสู่แคว้นสุวรรณภูมิโดยสมณทูต มีพระโสณะและพระอุตระเป็นหัวหน้าคณะ โดยใช้นครปฐมหรือทวารวดีเป็นเมืองหลักในการเผยแพร่พุทธศาสนา ตามการสันนิษฐานราชบุรี ซึ่งอยู่ในแคว้นสุวรรณภูมิ ก็คงจะเป็นหัวเมืองที่เจริญรุ่งเรืองมากแห่งหนึ่งตัวเมืองราชบุรีได้มีการย้ายที่ตั้งเมืองมาหลายสมัย จนกระทั่งครั้งที่ 4 ในปี พ.ศ. 2440 ได้ย้ายเมืองมาตั้งยังที่เป็นศาลากลางจังหวัดในปัจจุบัน

จุดเด่นของจังหวัดราชบุรี มีพื้นที่ซึ่งเป็นย่านที่มีวัฒนธรรมร่วมกันของกลุ่มคนชาวไทยที่อพยพมาจากลาวเมืองเวียงจันทน์ สาธารณประชาธิปไตยประชาชนลาว เรียกว่าไทยลาวเวียงหรือไทยลาวดี ซึ่งเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองราชบุรีตั้งแต่สมัยธนบุรีเรื่อยมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ โดยมาตั้งถิ่นฐานบริเวณห่างจากแม่น้ำแม่กลองด้านทิศตะวันออกราว 2 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่อำเภอโพธาราม อำเภอบ้านโป่ง และอำเภอจอมบึง ชาวไทยลาวเวียงที่ยังคงดำรงซึ่งวัฒนธรรมลาวเวียง ในพื้นที่อำเภอโพธาราม ได้แก่ บ้านสิงห์ บ้านซ้อง บ้านบ่อมะกรูด บ้านเลือก บ้านกำแพงเหนือ บ้านกำแพงใต้ บ้านดอนหวาย บ้านหนองรี บ้านบางลาน บ้านหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง ได้แก่ บ้านดอนเสลา บ้านหนองปลาตุก บ้านซ้องน้อย ส่วนอำเภอจอมบึง ได้แก่พื้นที่บ้านนาสมอ บ้านสูงเนิน บ้านทำเนียบ บ้านเกาะ บ้านหนอง บ้านเก่า บ้านวังมะเดื่อ

ตำบลบ้านสิงห์เป็นหนึ่งในย่านที่มีวัฒนธรรมลาวเวียงที่สืบทอดมาตั้งสมัยรัตนบุรี ตามตำนานบอกเล่าต่อกันมาเกี่ยวกับที่มาของชื่อตำบลว่าเดิมบริเวณที่ตั้งของหมู่บ้านเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ ชาวบ้านมีอาชีพทำนาทำไร่ อยู่มาวันหนึ่งมีชาวบ้านจับงูใหญ่ตัวหนึ่งได้ เป็นงูที่มีลักษณะคล้ายพญานาคหัวสิงห์ เรียกว่า “งูสิงห์” ชาวบ้านจึงเรียกบริเวณนั้นว่า “บ้านสิงห์” ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา และได้ยกฐานะจากหมู่บ้านเป็นตำบลบ้านสิงห์ ได้รับประกาศจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านสิงห์ เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 และได้รับการยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาลตำบลบ้านสิงห์ เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2548 โดยมีคำขวัญประจำเทศบาลว่า “วัฒนธรรมลาวเวียง กุณเชิงเลื่องชื่อ ไร่ลือลือตากตา ศูนย์การค้าเกษตรกรรม” เทศบาลตำบลบ้านสิงห์ อยู่ห่างจากอำเภอโพธาราม ประมาณ 5 กิโลเมตร มีพื้นที่ 18,232.25 ไร่ หรือ 29.9 ตารางกิโลเมตร มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม เป็นแอ่งกระทะ ซึ่งเกิดจากอิทธิพลของแม่น้ำแม่กลองและแม่น้ำนครชัยศรี พื้นที่ที่มีลักษณะลาดเทเล็กน้อยดินส่วนใหญ่จะเป็นดินเหนียว เหมาะสำหรับการทำนา ทำไร่ไม่ผลไม้อื่นต้น ตำบลบ้านสิงห์อยู่ในเขตชลประทาน โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งซ้าย มีคลองส่งน้ำจำนวน 4 เส้น มีคลองธรรมชาติ คลองตึง บ่อน้ำตื้น บ่อน้ำบาดาล น้ำประปา ไฟฟ้า การคมนาคมไปมาสะดวก ประชากรในเขตเทศบาลตำบลบ้านสิงห์ ประกอบอาชีพแตกต่างกันไป ตาม

ศักยภาพของพื้นที่ตำบลบ้านสิงห์

ตำบลบ้านสิงห์เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีคลองชลประทานไหลผ่านจึงทำให้สามารถทำอาชีพการเกษตรทำสวนผลไม้และการปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ และเลี้ยงสัตว์ เช่น หมู วัว นอกจากนี้ชาวบ้านส่วนใหญ่มีศักยภาพในการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น การทำตุ๊กตา การทำกระเทียมดอง กุนเชียง ทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับคนในเขตเทศบาล มีงานทำตลอดปี ฐานะทางด้านเศรษฐกิจค่อนข้างดี และมีการรวมกลุ่มทั้งกลุ่มองค์กรการเงินและกลุ่มอาชีพ ที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายในตำบล เช่น กลุ่มผู้เลี้ยงโค กลุ่มแม่บ้านแปรรูป กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้าน กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ กลุ่มทำขนม กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

มีฐานงานพัฒนาทางด้านองค์กรการเงินคือกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บ้านหนองอ้อ ซึ่งสามารถเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านด้านองค์กรการเงิน และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของสมาชิกได้ นอกจากนี้แต่ละหมู่บ้านในตำบลบ้านสิงห์ ยังได้รับเงินสนับสนุนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต จากโรงงานผลิตไฟฟ้าราชบุรีหมู่บ้านละ 1 แสนและมอบให้เทศบาลละ 2.5 ล้านบาท จังหวัดละ 10 ล้านบาท เพื่อเป็นกองทุนพัฒนาคุณภาพชีวิต (คาดว่าจะมีการช่วยเหลือติดต่อกันประมาณ 25 ปี) เนื่องจากชาวบ้านได้รับผลกระทบจากการผลิตโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้า ทางด้านการทำการเกษตร มลพิษทางอากาศ โดยจะมีเทศบาลทำหน้าที่ในการดูแลงบประมาณ หมู่บ้านที่ต้องการใช้เงินที่ได้รับสนับสนุน จะต้องมีการวางแผนงานและมีการประชาคมหมู่บ้านว่าจะนำเงินมาใช้ทำอะไร ชุมชนต้องมีการทำโครงการเสนอเทศบาล เช่น การทำบ่อประปาหมู่บ้าน การกีฬาต้านยาเสพติด ส่วนระดับตำบลจะต้องมีการทำโครงการเพื่อขออนุมัติงบประมาณมาใช้ เช่น

วัฒนธรรมท้องถิ่นเชื่อมโยงระหว่างชุมชนต่างๆ ระดับตำบล

เนื่องจากชาวบ้านตำบลบ้านสิงห์ส่วนใหญ่มีเชื้อสายลาวเวียงจึงมีประเพณีดั้งเดิมที่ชาวบ้านร่วมกันสืบทอดมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีประเพณีที่สำคัญได้แก่

1. **ประเพณีแห่สงกรานต์ลาวเวียงตำบลบ้านสิงห์** ในช่วงวันที่ 13 เมษายน ของทุกปี ชาวบ้านจะมีการรดน้ำ คำหัวผู้สูงอายุ การละเล่นพื้นบ้าน และประเพณีแห่ดอกไม้ โดยแต่ละหมู่บ้านจะร่วมกันจัดขบวนแห่ดอกไม้ มาร่วมงานกันที่เทศบาล นอกจากนี้ยังมีการฟื้นฟูวัฒนธรรมการแต่งกายแบบลาวเวียงดั้งเดิม มีกิจกรรมประกวดการแต่งกาย ในอดีตการจัดงานชาวบ้านจะร่วมกันและมีการบริจาคเงินเพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่าย

แต่ปัจจุบันเทศบาลให้การสนับสนุนงบประมาณหมู่บ้านละ 10,000 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเตรียมงาน และเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว ในตำบลบ้านสิงห์ จึงเป็นกิจกรรมที่สามารถเชื่อมโยงคนในตำบลเข้ามาร่วมกันเป็นจำนวนมากทำให้เกิดการถ่ายทอดประเพณี วัฒนธรรมสู่คนรุ่นลูกหลาน เมื่อปีที่ผ่านมามีการเชิญพี่น้องจากประเทศลาวเข้าร่วมงานและมีการแสดงวัฒนธรรมร่วมกันสร้างบรรยากาศสนุกสนานรื่นเริงของคนในตำบล

2. **ประเพณีเทศมหาชาติภาษาลาววัดบ้านสิงห์** ชาวบ้านทั้งตำบลจะมาร่วมกันทำบุญตักบาตรและเตรียมภัตตาหารเทศน์ มาร่วมกันฟังเทศมหาชาติที่วัดบ้านสิงห์ ประมาณเดือนตุลาคมของทุกปี

3. **ประเพณีบุญข้าวจี่ (บุญข้าวหลาม)** เดือน 3 ประมาณเดือนมีนาคม ของทุกปี เป็นเทศกาลเดือนสาม บุญข้าวจี่ ซึ่งดั้งเดิมคือการนำเอาข้าวเหนียวมาทำเป็นแผ่นๆ ทาไข่ แล้วเอาไปย่างไฟ หรือแรกว่าข้าวจี่ เพื่อระลึกถึงบรรพบุรุษ ต่อมาเปลี่ยนเป็นการทำข้าวหลาม จึงเรียกว่าบุญข้าวหลาม แต่ละครอบครัวจะมีการทำข้าวหลามเพื่อนำไปทำบุญที่วัดในหมู่บ้านและมีการนำเอาข้าวหลามไปฝากญาติพี่น้องและเพื่อนบ้าน สร้างสายใยของคนในหมู่บ้านและญาติพี่น้อง

4. **ประเพณีบุญสารทลาว** เดือนกันยายนของทุกปี ชาวบ้านจะมีการกวนกระยาสารท ข้าวเหนียวแดงเพื่อไปทำบุญที่วัด และมีการแบ่งปันแจกจ่ายให้กับเพื่อนบ้านและญาติพี่น้อง

5. **ประเพณีกินข้าวแดง** ชาวบ้านแต่ละหมู่บ้านจะมีการนัดกินไม่จำกัดเวลา (ตามความสะดวก) เพื่อให้คนมาเจอกัน มาคุยกัน ชาวบ้านทำกับข้าวมากินข้าวร่วมกัน แลกเปลี่ยนกันพูดคุยกัน

2. กระบวนการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งจากแผนแม่บทชุมชนตำบลบ้านสิงห์

2.1 การจัดทำแผนแม่บทชุมชน

ความเป็นมาของแผนแม่บทชุมชนตำบลบ้านสิงห์

จุดเริ่มต้นของการทำแผนแม่บทชุมชนตำบลบ้านสิงห์ เกิดขึ้นเมื่อเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ได้นำพาชาวบ้านภายในชุมชนบ้านสิงห์ไปอบรมการทำแผนแม่บทชุมชนที่วัดกำแพงใต้ ซึ่งวัดแห่งนี้เป็นวัดที่มีชื่อเสียงในด้านการเป็นสถานที่อบรม รวบรวม อนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นและเป็นวัดที่มีเจ้าอาวาสพระนักพัฒนาที่มุ่งเน้นการดำเนิน สนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาให้กับชุมชน

หลังจากตัวแทนชุมชนตำบลบ้านสิงห์ จำนวน 12 คน ไปอบรมการทำแผนแม่บทชุมชนกลับมา ทุกคนต่างเห็นเป็นเสียงเดียวกันว่า “...แผนแม่บทชุมชนจะสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาให้กับชุมชนได้ ไม่ว่าจะปัญหาความยากจนหรือปัญหาการขาดความสามัคคีภายในชุมชน...” ถึงแม้ว่าตัวแทนชุมชนบ้านสิงห์ ที่ผ่านการอบรมจะเห็นในเรื่องเดียวกัน แต่กลับพบข้อจำกัดในเรื่องการเริ่มต้นการดำเนินการจัดทำแผนแม่บทชุมชนว่าจะเริ่มต้นอย่างไร จึงได้นำปัญหาข้อจำกัดดังกล่าวไปบอกเล่าให้ หัวหน้าประธานกลุ่มหรือผู้ใหญ่บ้านในชุมชนที่มีใจรักการพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้นการไปปรึกษาเรื่องการทำแผนแม่บทชุมชนจึงได้รับการตอบรับและพร้อมให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชนของตนเองได้

การดำเนินการในระยะแรกได้มีการประสานกับศูนย์ตำบลบ้านฆ้อง บ้านเลือกและบ้านสิงห์ ด้วยเห็นว่าตำบลบ้านฆ้องมีจุดแข็งในเรื่องการรวมกลุ่ม ซึ่งขณะนั้นมี ผู้ประสานงานตำบลบ้านฆ้อง การพบปะพูดคุยหารือการทำแผนแม่บทชุมชนระหว่างตำบลบ้านเลือกตำบลบ้านฆ้องและบ้านสิงห์ จึงมีขึ้น และเห็นว่าการขยายเรื่องแผนแม่บทชุมชนสู่ตำบลใกล้เคียงน่าจะเป็นเรื่องดี โดยการถือคติการทำงานว่า “หลายหัวดีกว่าหัวเดียว” ตั้งแต่นั้นมาแนวคิดดังกล่าวจึงได้กลายมาเป็น การเชื่อมโยงเกาะเกี่ยวเป็นเครือข่ายการทำแผนแม่บทชุมชนขึ้นมาใน 9 ตำบลและ 1 เทศบาลใกล้เคียง คือ ตำบลบ้านเลือก ตำบลบ้านฆ้อง ตำบลบ้านสิงห์ ตำบลคอนทราย ตำบลเจ็ดเสมียน ตำบลหนองโพธิ์ ตำบลคอนกระเบื้อง อ.บ้านโป่ง ตำบลคอนกระเบื้องอำเภอโพธาราม ตำบลคลองตากุดและเทศบาลโพธาราม

การเกาะเกี่ยวเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายจัดทำแผนแม่บทชุมชนระดับตำบล 12 พื้นที่ตำบล ได้ทำให้เกิดการพบปะ ปรึกษา ประชุมระหว่างตำบลขึ้น โดยข้อตกลงในระยะแรกกำหนดให้แต่ละตำบลไปดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการประจำหมู่บ้านละ 5 คนและคณะกรรมการระดับตำบลละไม่เกิน 15 คนขึ้นไป เมื่อได้คณะกรรมการแล้ว คณะกรรมการแต่ละตำบลได้ดำเนินการประชุมหารือขั้นตอนการจัดทำแผนแม่บทชุมชน

กระบวนการจัดทำแผนแม่บทชุมชน

ขั้นตอนที่ 1 การดำเนินการจัดทำบัญชีครัวเรือนภายในชุมชน โดยได้ประสานกับ กศน. ในพื้นที่มา ให้การอบรม การช่วยเหลือเรื่องรายละเอียดการทำบัญชีครัวเรือน และได้ผลิตบัญชีขึ้นมา ซึ่งทำให้สามารถมองเห็นภาพรวมของชุมชน ซึ่งปัญหาที่พบเห็นเป็นอันดับหนึ่งของชุมชน คือ ปัญหาหนี้สิน ในครัวเรือนมากกเลยมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนขึ้นมา

ขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นตอนของการศึกษาประวัติชุมชน ความเป็นมาภูมิหลังศักยภาพประสบการณ์การพัฒนาชุมชน ซึ่งการสำรวจในขั้นตอนนี้ชุมชนบ้านสิงห์ได้รับการสนับสนุนจากหลายหน่วยงาน เช่น สำนักงานการเกษตร และ พอช.

จำนวนประชากร

เทศบาลตำบลบ้านสิงห์ มีหมู่บ้านในเขตการปกครองจำนวน 12 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 11,482 คน โดยแยกเป็นเพศชาย 5,512 คน เพศหญิง 5,970 คน มีจำนวนครัวเรือน 3,315 ครอบครั้ว (สถิติสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบล บ้านสิงห์) ณ วันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2549 โดยแยกตามหมู่บ้านดังนี้

หมู่บ้าน	ชื่อผู้นำชุมชน	จำนวน	จำนวนประชากร		
			ชาย	หญิง	รวม
หมู่ที่ 1 บ้านบางกะโด	ผู้ใหญ่อุ้ม ศรีอินสวัสดิ์	179	341	340	681
หมู่ที่ 2 บ้านบางกะโด	ผู้ใหญ่คมกฤต จันทร์แพง	316	626	576	1,202
หมู่ที่ 3 บ้านหนองอ้อ	ผู้ใหญ่วาสนา ทองขาว	324	609	655	1,264
หมู่ที่ 4 บ้านสิงห์	ผู้ใหญ่ฉัฐยา หนูพันธ์	514	549	666	1,215
หมู่ที่ 5 บ้านสิงห์	ผู้ใหญ่มาโนช ปุ้ยงาม	295	295	295	295
หมู่ที่ 6 บ้านด่าน	กำนันปรีชา เพ็ญประภากร	470	683	728	1,411
หมู่ที่ 7 บ้านกำแพงเหนือ	ผู้ใหญ่อำนวย เดชธนู	168	385	440	825
หมู่ที่ 8 บ้านกำแพงใต้	ผู้ใหญ่วรรณวัฒน์ สิงห์กาญจนาวงศา	254	476	515	991
หมู่ที่ 9 บ้านโรงหีบ	ผู้ใหญ่ประมวล ลิ่มกำปั่นทอง	218	461	488	949
หมู่ที่ 10 บ้านน้ำหัก	ผู้ใหญ่เกษม สายพงษ์พรรณ	378	643	755	1,398
หมู่ที่ 11 บ้านดอนโพ	ผู้ใหญ่สุวรรณ จิ๋ว	87	132	110	242
หมู่ที่ 12 บ้านทุ่ง	ผู้ใหญ่ไผ่ เต็มเปี่ยม	111	211	257	468
รวม		3,315	5,970	5,970	11,482

รายชื่อประธานกรรมการชุมชน

- ชุมชนที่ 1 บ้านบางกะโด นายยอด กำแพงแก้ว
- ชุมชนที่ 2 บ้านบางกะโด นายคมกฤต จันทร์แพง
- ชุมชนที่ 3 บ้านหนองอ้อ นายประทีพย์ คนทัด
- ชุมชนที่ 4 บ้านสิงห์ นายสิทธิกร พัฒนผดุงวิทยา
- ชุมชนที่ 5 บ้านสิงห์ ร.ต.นำชัย จันทร์เพ็ญ
- ชุมชนที่ 6 บ้านด่าน นางวิมลรัตน์ หลีค้วน
- ชุมชนที่ 7 บ้านกำแพงเหนือ นายสมศักดิ์ ทองลี
- ชุมชนที่ 8 บ้านกำแพงใต้ นายวิเชญ ภาพด้วง
- ชุมชนที่ 9 บ้านโรงหีบ นายสง่า เพ็งแสวง
- ชุมชนที่ 10 บ้านน้ำหัก นายไพฑูรย์ อัดพลวนิช
- ชุมชนที่ 11 บ้านคอนโพ นายณรงค์ น้อยระแหง
- ชุมชนที่ 12 บ้านทุ่ง นายไผ่ เต็มเปี่ยม

รายชื่อคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลบ้านสิงห์

1. นางชนิตา ศรีกฤษณรักษ์	นายกเทศมนตรีตำบลบ้านสิงห์
2. นายพิเชษฐ พวงมะลิ	รองนายกเทศมนตรี
3. นายสุวัฒน์ สรสิทธิ์	รองนายกเทศมนตรี
4. นายสหรัธ ชะนิ่ม	เลขานุการนายกเทศมนตรี
5. นายภคิน ชรรรมกิจ	ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ รายรับ รายจ่าย หนี้สิน เงินออมของชุมชน

รายรับอันดับที่ 1.รับจ้างโรงงาน

- ทำตุ๊กตา
- รับจ้างนอกพื้นที่ เช่น อุตสาหกรรม , โรงงานไฟฟ้า

รายรับอันดับที่ 2. เกษตร เช่น ทำฟาร์มขนาดใหญ / เลี้ยงวัวขุน

รายจ่ายอันดับ 1. รายจ่ายฟุ่มเฟือย / งานสังคม / อบายมุข

กิจกรรมสำคัญขององค์กรชุมชนตำบลบ้านสิงห์

กิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชนตำบลบ้านสิงห์

- ลูกประคบสมุนไพร
- ตู๊กตา หมู่ 12
- ผลิตภัณฑ์ หมู่ที่ 12
- ศูนย์อบรมทางศาสนาวัดกำแพงใต้-เหนือ
- ประเพณีสงกรานต์ (ลาวเวียง)
- กิจกรรมเลี้ยงวัวขุน
- วันรวม
- ทุกวันมีกิจกรรมการใส่บาตรตอนเช้า หมู่ที่ 10 บ้านสิงห์

ขั้นตอนที่ 4. การจัดทำแผนแม่บทชุมชนและการประชาวิจารณ์แผน

แผนและแนวทางการพัฒนาจากแผนแม่บทชุมชนในด้านต่างๆไม่ว่าจะเป็นด้าน

- **อาชีพจัดเรียงตามลำดับที่ประชาชนเลือกทำมากที่สุด**

-ทำตู๊กตา

-รับจ้างนอกพื้นที่อุตสาหกรรม / โรงงานไฟฟ้า

-เกษตร ฟาร์มขนาดใหญ / เลี้ยงวัวขุน

การลดต้นทุนการผลิตในชุมชนตำบลบ้านสิงห์มีความหลากหลายเพื่อจะได้ลดรายจ่ายในชุมชนลงเพื่อให้ชุมชนเกิดรายได้ลดรายจ่ายดังนั้นประชาชนในชุมชนตำบลบ้านสิงห์จึงได้มีกลไกกลต่างๆในการวางแผนชุมชนซึ่งได้เกิดมาจากการเข้าร่วมทำแผนแม่บทชุมชนแล้วแผนดังกล่าวมานำมาปฏิบัติตามเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้

- **ปัญหาที่ 1. สิ่งแวดล้อม**

จากโรงงานอุตสาหกรรมก่อสร้างถนนยางมะตอย

- **ลดปัญหาต้นทุนการผลิตในครัวเรือน**

ลดการใช้สารเคมี / ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในครัวเรือนลดปัญหาหนี้สิน

- **ลดปัญหาหนี้สิน**

ลดรายจ่าย / เพิ่มรายได้

ทัศนคติความเชื่อในกระบวนการจัดทำแผนแม่บทชุมชน

“ การจัดทำแผนชุมชนนำมาซึ่งการรวมตัวของคนในชุมชน เราไม่สามารถพัฒนาชุมชนของเราได้หากปราศจากซึ่งการรวมกลุ่ม และหากไม่มีการรวมกลุ่มที่ต่อเนื่องเราก็จะไม่สามารถดำเนินการพัฒนาใดๆ ได้อย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน ”

“ กระบวนการจัดทำแผนชุมชนเป็นกระบวนการที่ทำให้เรามีการลงไปหาข้อมูลชุมชนโดยชุมชนมีส่วนร่วมจะทำให้เรารู้ข้อมูลที่แท้จริง จะได้นำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์ มีปัญหาชัดเจนอะไรหรือไม่ วิธีนี้จะทำให้เราสามารถรู้แนวทางการทำงานของเรา อีกทั้งคนอื่นสามารถรู้ว่าชุมชนของเรามีคืออะไรบ้าง แล้วคิดว่าเมื่อความดีชุมชนออกสู่ภายนอกการสนับสนุนการทำงานจากหน่วยงานต่างๆ ก็จะมีมาลงที่ชุมชนของพวกเขา ”

และในอีกทัศนะหนึ่งที่แกนนำชุมชนมองเห็นว่า กระบวนการทำแผนแม่บทชุมชนเป็นเรื่องที่ดี ถ้ามีการทำอย่างจริงจังและช่วยเหลือกันในหลายๆฝ่าย แต่สำหรับชุมชนตำบลบ้านเลือกยังพบข้อจำกัดอยู่ว่า ถึงแม้จะมีการทำแผนแม่บทชุมชนแล้ว แต่ยังพบความล่าช้าในการนำแผนลงมาสู่การปฏิบัติในชุมชน

คำกล่าวของแกนนำชุมชนท่านหนึ่งแห่งตำบลบ้านเลือก ผู้มีประสบการณ์การทำแผนแม่บทชุมชนของตำบลได้สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมั่นของการรวมกลุ่มภายในชุมชน โดยมีแผนแม่บทเป็นตัวเกาะเกี่ยวให้คนในชุมชนมาทำงานร่วมกัน เพราะการทำแผนแม่บทชุมชนนำมาซึ่งการพบปะพูดคุยประชุมและวางแผนร่วมกันเพื่อสร้างสรรค์สิ่งดีๆ ให้กับชุมชนของตน เช่น การประชุมเพื่อวางแผนไปศึกษาดูงานร่วมกันในพื้นที่ต้นแบบการทำแผนแม่บทชุมชนที่สามารถดำเนินการได้สำเร็จ ซึ่งในกระบวนการทำกิจกรรมการพัฒนาพร้อมกันทั้งหลายได้ถูกสั่งสมเป็นประสบการณ์ บทเรียนให้เกิดการแบ่งบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของแต่ละคนให้มีความชัดเจนลงไปอีก โดยสิ่งสำคัญประการแรกก่อนการแบ่งบทบาทหน้าที่ภายในชุมชนบ้านเลือกได้คำนึงถึง คนที่มีใจอาสา มาด้วยความสมัครใจก่อน เพราะหากได้คนที่มีความสมัครใจมาทำงานจะสามารถทำให้งานเกิดผลได้ดีกว่า ดังนั้น ยุทธวิธีที่ชุมชนบ้านเลือกนำมาใช้จึงมุ่งไปที่คนมีใจอาสา เริ่มจากคนกลุ่มน้อยเหล่านี้มาปฏิบัติงานร่วมกันให้เกิดความเข้าใจร่วมกันแล้วจึงขยายสู่คนอื่นๆ ต่อไป “เปรียบเทียบเหมือนการปลูกไผ่ในระยะแรกอาจปลูกเพียงลำเดียว แต่ไผ่ลำเดียวนี้สามารถแตกกอ ขยายผลจนกลายเป็นกอไผ่ที่สมบูรณ์และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้” อย่างไรก็ตามจากการดำเนินงานการจัดทำแผนแม่บทชุมชนที่ผ่านมาได้ทำให้เห็นข้อจำกัดของการเกิดกลุ่มที่ยังไม่ประสบผล ขยายกลุ่มได้เท่าที่ควร เพราะสาเหตุของการไม่เกิดกลุ่มเกิดจาก ชาวชุมชนตำบลบ้านเลือกบางส่วนยังไม่กล้าที่จะนำเสนอให้หน่วยงานภายนอกได้รับทราบตัวตนของชุมชน อีกทั้งชุมชนเรายังไม่สามารถประสานเชื่อมต่อยุทธวิธี สนับสนุนกัน ได้ ซึ่งสาเหตุหนึ่งอาจเป็นเพราะว่ายังไม่เข้าใจการจัดทำข้อมูลศักยภาพชุมชนและไม่เข้าใจรายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูลเท่าที่ควรว่าเมื่อทำมาแล้วจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร

สรุปผลการจัดแผนแม่บทชุมชน

การดำเนินการจัดทำแผนแม่บทชุมชนตำบลบ้านสิงห์อาจกล่าวได้ว่าเป็นบันไดขั้นหนึ่งของการสร้างการยอมรับและรับรองสถานภาพ เนื่องจากเป็นกระบวนการหนึ่งที่ค้นหาความมีตัวตนขององค์กรชุมชนภายในตำบลของตนเอง และอยากมีความเข้มแข็งในชุมชนตนเองในตำบลของตนเองมีสิ่งดีๆ อะไรบ้างในทั้งนี้ได้มีเป้าหมายดังนี้

- เกิดความสามัคคีในชุมชน เกิดการเกิดกลุ่ม
- แก้ไขปัญหาความยากจน เพื่อจะส่งผลกระทบต่อคนในชุมชนมีงานทำและมีอาชีพของตนเอง
- เกิดการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมชุมชน เช่น ให้แก่เด็กในชุมชนบ้านสิงห์จะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้
- การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น ไม่ตัดไม้ทำลายป่า ไม่ให้มีการทิ้งน้ำเน่าเสียลงในชุมชน ต้องมีการทำบ่อบำบัดน้ำเน่าเสียในชุมชน และ มีการเลี้ยงวัวขุนเพื่ออนุรักษ์สัตว์

“การเชื่อมโยงระดับตำบลเนื่องจากแต่ละหมู่บ้านต่างก็ทำงาน สิ่งที่สำคัญคือคนที่ทำหน้าที่เป็นตัวประสานแต่ละกลุ่ม หรือแต่ละหมู่บ้านค่อยเชื่อมเข้ามาหากัน สภาพผู้นำในหมู่บ้านมีหลายตำแหน่ง ไม่ค่อยมีเวลา ส่วนการรวมกองทุนสิ่งสำคัญคือ ผู้ที่ทำหน้าที่ประสานคือ เทศบาล แต่ก่อนที่จะโยงเข้าหากันจะต้องมีการทำความเข้าใจกับชาวบ้านเรื่องที่จะทำร่วมกัน เราจะต้องมีการให้ความรู้แก่ชาวบ้าน การทำเมื่อเสียเวลาแล้วต้องคุ้มค่า ส่วนเรื่องการเมืองท้องถิ่นที่มีการแบ่งออกเป็นกลุ่มถ้าใช้งานเป็นตัวเชื่อมและทำให้ชาวบ้านเกิดความเข้าใจจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง และต้องมีการทำกิจกรรมร่วมกัน และการทำงานต้องมีเป้าหมาย ทำเพื่ออะไร ทำไปทำไม ชาวบ้านจะได้รับ

ประโยชน์อะไรบ้าง การทำให้ชาวบ้านรู้เรื่องจะทำให้ตั้งหลักได้เร็ว อย่างเช่นเรื่องการจัดสวัสดิการ ชาวบ้านเห็นรูปธรรมจึงเกิดความร่วมมือจากชาวบ้าน”

บทเรียน / อุปสรรคที่พบจากการทำแผนชุมชน

- การได้มาซึ่งข้อมูลที่สมบูรณ์ / เป็นจริงยังไม่ค่อยมี อุปสรรคของกลุ่มคนที่ให้ข้อมูลไม่ตรงกับข้อมูลของทางราชการ
- บทเรียนของการสำรวจข้อมูล / การรวบรวมข้อมูลที่ค่อนข้างติดขัด
- กลุ่มข้าราชการในพื้นที่มักมองว่าไม่ใช่ปัญหาของตนเอง
- คนในชุมชนยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับกระบวนการทำแผนแม่บทชุมชน
- ข้อมูลจากแผนชุมชนที่แกนนำ ได้นำไปดำเนินการกับแผนชุมชนเก่าที่มีอยู่ไม่ต่อเนื่องกันทำให้งานขาดตอน ไม่ประติดประต่อทำให้การทำงานเกิดความล่าช้าและไม่ชัดเจน
- การกำหนดแผนพัฒนา การวิเคราะห์และสอดคล้องกับการได้มาของข้อมูล

2.2. การสร้างการยอมรับและรับรองสถานภาพองค์กรชุมชน

งานรับรองสถานภาพองค์กรชุมชน

ตำบลบ้านสิงห์ได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อเคลื่อนงานรับรองฯ จาก พอช. มีการเคลื่อนงาน มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสร้างการยอมรับและการรับรองสถานภาพชุมชนตำบลบ้านสิงห์ จำนวน 15 คน ลงนามโดยนายกเทศมนตรีตำบลบ้านสิงห์ เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2550 เพื่อทำหน้าที่ในการจัดกระบวนการรับรองสถานภาพในตำบลบ้านสิงห์ ดังมีรายชื่อดังต่อไปนี้

1. นายภคิน	ธรรมกิจ	ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีตำบลบ้านสิงห์
2. นายเกษม	สายพงษ์พันธุ์	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 10
3. นางทองสี	พุ่มแก้ว	ประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรก้าวหน้าหมู่ 9
4. นายวรรณะ	เฉลยจรรยา	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 11
5. ดร.ธวัช	เสียงลือชา	วิทยาลัยเกษตรกรรมราชบุรี
6. นายทม	เบ็ญจา	ประธานสหกรณ์การเกษตรบ้านกำแพงหมู่ที่ 12
7. นายกฤษดา	ให้วัฒนานุกูล	สหพันธ์เกษตรกรเพื่อการพัฒนา หมู่ที่ 6
8. นายสมยศ	ฮวดมา	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 12
9. นายสุชาติ	เต็มปรีชา	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลบ้านสิงห์
10. นายไพศาล	ตปสีโล	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลบ้านสิงห์
11. นายสมศักดิ์	ทองศรี	รองประธานกลุ่มฉาปนกิจ
12. นายชำเนือง	จินดาคำ	อสม.หมู่ที่ 2
13. นายมานิช	ปุยงาม	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5
14. นางรุ่งรัชช์	ให้วัฒนานุกูล	ประธานกลุ่มสตรีสหกรณ์ หมู่ที่ 6
15. นางจำปา	ฮวดมา	ประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกำแพงพัฒนา

ความคืบหน้าของการรับรองฯ ได้มีการรับรององค์กรที่มีอยู่ในตำบลจำนวน 42 องค์กร (รายชื่อองค์กรชุมชนในฐานข้อมูล พอช. และสำนักงานปฏิบัติการชุมชนภาค) นอกจากนี้ยังได้มีการเชิญคณะกรรมการจากกลุ่มต่างๆที่ได้รับการรับรองสถานภาพ เข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการสภาองค์กรชุมชน ซึ่งมีการประชุมกันแล้ว 1 ครั้ง แต่คณะกรรมการยังไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสภาองค์กรชุมชน ว่าทำไปทำไม มีวัตถุประสงค์อย่างไร รับรู้เพียงว่าจะมีการมีสภาองค์กรชุมชน เพื่อที่จะเข้าร่วมในเวทีพิจารณางบประมาณของเทศบาล แต่อย่างไรก็ตามถือว่าเริ่มมีการก่อรูปในเรื่องของการเคลื่อนสภาองค์กรชุมชนในพื้นที่ตำบลบ้านสิงห์ซึ่งยังต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การบูรณาการกองทุนชุมชน

การเคลื่อนงานการบูรณาการกองทุนชุมชน (กิจกรรมที่สัมพันธ์กับ พอช.) มีกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บ้านหนองอ้อ หมู่ที่ 3 ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็งและสามารถเป็นศูนย์การเรียนรู้ในด้านการพัฒนาความเข้มแข็งให้กับองค์กรการเงิน ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิก และการจัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิก ซึ่งแกนนำกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บ้านหนองอ้อได้เผยแพร่ความรู้ไปสู่ตำบลชฎีป่าหวาย ทำให้เกิดมีการตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ในตำบลชฎีป่าหวายประมาณ 6 หมู่บ้าน จากการพูดคุยกับนายกเทศมนตรี

คุณธนิศา ศรีกฤษณรักษ์ เกี่ยวกับทิศทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรการเงินในตำบลบ้านสิงห์ซึ่งมีทุกหมู่บ้าน ด้วยการพัฒนาด้านการบริหารจัดการ การทำบัญชี จะให้กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บ้านหนองอ้อเป็นศูนย์การเรียนรู้และเป็นพี่เลี้ยงให้กับกลุ่มที่อยู่ในหมู่บ้านต่างๆ ทั้ง 11 หมู่บ้าน อย่างไรก็ตามตำบลหนองอ้อมีฐานงานทางด้านองค์กรการเงิน มีกลุ่ม / องค์กร ที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับการระดมทุนที่หลากหลายและกระจายสู่หมู่บ้านต่างๆ จำนวน 44 องค์กร มีสมาชิกมากกว่าห้าพันคน มีเงินทุนในชุมชนมากกว่าเจ็ดล้านบาท (รายละเอียดตามตารางรายงานข้อมูลองค์กรชุมชนตำบลบ้านสิงห์) การเข้าร่วมขบวนองค์กรการเงินระดับภาค และระดับจังหวัด กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บ้านหนองอ้อเข้าร่วมขบวนองค์กรการเงินภายในภาคและเป็นพื้นที่ขยายผลในตำบลบ้านสิงห์

แนวทางการฟื้นฟูชุมชนตำบลบ้านสิงห์

การฟื้นฟูระดับตำบลควรมีการสนับสนุนตามความต้องการของชุมชน ส่วนเรื่องการรับรองสถานภาพองค์กรการเงินประมาณ 40 องค์กร (ในตำบลมีกลุ่มประมาณเกือบร้อยองค์กรแต่กลุ่มยังไม่ดำเนินการที่ต่อเนื่องและชัดเจน ส่วนเทศบาลมีการประชุมและมีการเลือกคณะกรรมการมาจากหมู่บ้านๆละ 5 คน มาทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการสภาองค์กรชุมชน โดยหวังว่าเมื่อได้รับการรับรองสถานภาพแล้วจะได้รับการสนับสนุนจาก พอช. ตามโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน) ส่วนสภาองค์กรชุมชน ยังไม่มีการขับเคลื่อนแต่อย่างใด ส่วนเรื่องการรับรองสถานภาพองค์กรชุมชน มีการทำงานร่วมกันทั้งชาวบ้านและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความสัมพันธ์ของหมู่บ้านต่างๆ มีการพบปะพูดคุยกันบ้างเป็นครั้งคราว ในการประชุมชนในเทศบาล และมีการประชุมหมอดินตำบล ทำปุ๋ยหมัก ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีหมู่บ้าน ความคาดหวังการทำงานร่วมกันระดับตำบลคือการตั้งสภาระดับตำบล ซึ่งเพิ่งมีการก่อรูปเพื่อสร้างอำนาจการต่อรองและการเชื่อมโยงการทำงานร่วมกับเทศบาลตำบลบ้านสิงห์ เพื่อเป็นตัวแทนจากชาวบ้านเข้าไปในเวทีพิจารณาโครงการและงบประมาณร่วมกับเทศบาล (สภาองค์กรชุมชนเป็นตัวแทน องค์กรที่มาร่วมสนับสนุนการทำงานร่วมกับเทศบาล) และเป็นการสื่อสารที่สามารถถึงชุมชนได้อย่างกว้างขวาง ชาวบ้านเข้าใจเทศบาลมากขึ้น และเป็นการช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง

แนวทางการเชื่อมโยงกันระดับตำบลได้แก่ การจัดกองทุนสวัสดิการระดับตำบลโดยมีการสรรเงินจากดอกเบี้ยกลุ่มต่างๆมาสมทบกันเป็นกองทุนสวัสดิการระดับตำบล เพื่อช่วยเหลือสมาชิกในตำบลตั้งแต่เกิดจนตาย โดยการรวบรวมข้อมูลองค์กรการเงินระดับตำบล “รวมบัญชี” เพื่อให้รู้สถานะของกองทุนต่างๆที่มีอยู่ในตำบล เช่น กองทุนหมู่บ้าน จุดเด่นหรือทรัพยากรท้องถิ่นคือ ตึกกาแฟ กุญเชียง ขนมหอมม่วง ขนมหอมเทศกาล มีหน่วยงานเข้ามาส่งเสริม เช่น เกษตร / ชกส. / เทศบาล มีระบบชลประทานไหลผ่านหมู่บ้าน มีการผลิตพันธุ์ข้าวศูนย์ขยายพันธุ์พืชจังหวัดราชบุรี (ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี) แปลงขยายพันธุ์ถั่วเขียว

2.3 สภาพองค์กรชุมชนตำบลบ้านสิงห์

ประวัติสภาพองค์กรตำบลบ้านสิงห์

จากสภาพปัญหาชุมชนปัจจุบันได้รับการแก้ไขจากหน่วยงานของรัฐได้สะดวกรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องให้ชุมชนแก้ไขปัญหาตนเองไปในเบื้องต้นก่อน ส่วนการแก้ไขปัญหาก็ไม่สามารถดำเนินการได้จะประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ในการก่อเกิดสภาพองค์กรชุมชนนั้นมาจากกระบวนการของแผนแม่บทชุมชนและการวิเคราะห์ความเข้มแข็งองค์กรชุมชนเพื่อนำมาเกิดสภาพองค์กรชุมชน เพื่อจะได้พึ่งตนเองได้ ในการสร้างสภาพองค์กรชุมชนก็จะมีภาคีร่วมร่วมซึ่งได้แก่เทศบาลบ้านสิงห์, อสม, ผู้นำชุมชน, โรงเรียนวัดกำแพงใต้, วัดกำแพงใต้ ทุกส่วนควรมีส่วนร่วมในการก่อตั้งสภาพองค์กร เพราะว่าองค์กรจะยั่งยืนได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายองค์กรยั่งยืนได้ทุกฝ่ายต้องสามัคคีกัน

โดยบทเรียนการพัฒนาจะสอดคล้อง สัมพันธ์กับข้อมูล วิเคราะห์โดยมีหน่วยงานต่างๆ เช่น กระทรวงการศึกษา, หน่วยงานในจังหวัด, ชกส., ธนาคารเพื่อการเกษตร, หน่วยงานในท้องถิ่น, เทศบาล จะมีการเข้าร่วมการวิเคราะห์และเสนอเป็นนโยบายเพื่อประชาชนร่วมวิพากษ์กันเองและหน่วยงานต่างๆเพื่อเข้ามาให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือด้วยกัน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพองค์กรชุมชน

สภาพองค์กรชุมชนคืออะไร เราทำอะไรไปแล้วบ้างคำตอบส่วนใหญ่ของผู้เข้าร่วมวงเสวนามีความเห็นที่ เริ่มจากการรับรองสถานภาพองค์กรชุมชน มีการสำรวจข้อมูลองค์กรอยู่ในตำบลจำนวนเท่าไร อยู่ที่หมู่บ้านใดบ้าง? หลังจากนั้นได้มีการเชิญตัวแทนจากกลุ่มที่ได้การรับรองมาร่วมกันเป็นสภาพองค์กรชุมชนตำบลบ้านสิงห์ ซึ่งอยู่ระหว่างการก่อตัวเพียงมีการประชุมเพียงครั้งเดียวเป็นการประชุมเพื่อชี้แจงเรื่องงบประมาณ และการเคลื่อนงานต่อจากการรับรองสถานภาพองค์กรชุมชน ตามความคิดเห็นของแกนนำชุมชนมีความเห็นว่า “สภาผู้นำองค์กรชุมชน” จะเป็นสภาไปขับเคลื่อนให้งบประมาณจากเทศบาลมีการอนุมัติได้อย่างรวดเร็ว การเสนอโครงการให้เทศบาลพิจารณา ...เทศบาลเชิญไปประชุม... คงเกี่ยวข้องกับงบประมาณของเทศบาล

การเมืองท้องถิ่นทำให้คนแบ่งออกเป็นสองส่วนหรือไม่ ระหว่างเทศบาลกับชาวบ้าน แคนนำเห็นว่าไม่น่ามีปัญหาแต่ต้องมีส่วนกลางที่ทำหน้าที่ในการเชื่อมโยง ซึ่งควรให้บทบาทกับเทศบาลในการประสานให้เกิดการพูดคุยกัน สิ่งที่จะทำร่วมกันได้ คือ การเชิญตัวแทนหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านมาร่วมในการประชุมพูดคุย เพื่อให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม และการค้นหาแกนนำที่สามารถเชื่อมโยงคนในตำบลได้

การเชื่อมโยงระดับตำบลกิจกรรมที่ชาวบ้านทำร่วมกันได้ตามความคิดเห็นของแกนนำ มีความคิดเห็นว่าการรวมทั้งตำบลรวมไม่ได้เพราะในหมู่บ้านยังโยงกันไม่ได้ นายสง่า ซาเสียง เห็นว่าประเด็นที่สามารถโยงคนระดับตำบลได้คือ การจัดสวัสดิการชุมชน คือการนำเอาเงินดอกเบี้ยจากกลุ่มต่างๆมารวมกันเป็นกองทุนระดับตำบล เพื่อจัดสวัสดิการให้ ความช่วยเหลือชาวบ้านในตำบลบ้านสิงห์ตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย สิ่งสำคัญคือต้องมีการสร้างปัญญาและการสร้างความเข้าใจให้กับชาวบ้าน ให้เห็นตัวอย่าง และมีความรู้

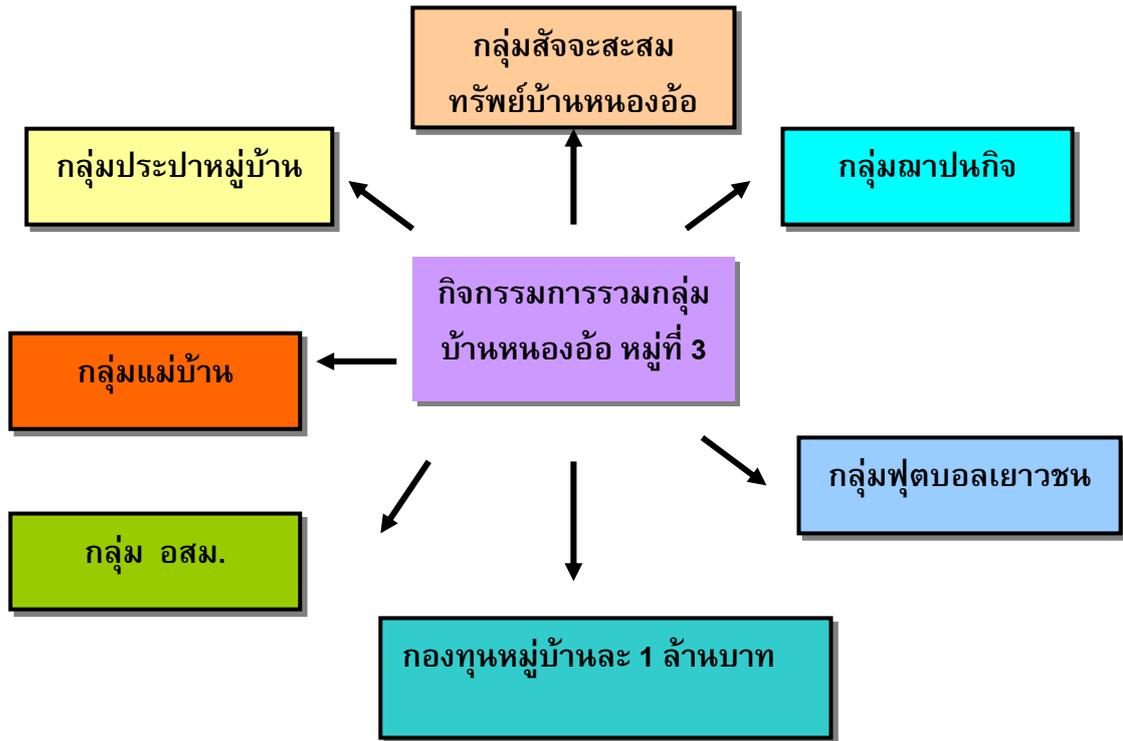
ในสภาพของหมู่บ้านตอนนี้ส่วนใหญ่ต่างคนต่างทำ ส่วนโรงงานไฟฟ้ามีการจ้าง PDA มาส่งเสริมให้เกิดการรวมกันเป็นธนาคารหมู่บ้าน ทำหน้าที่รับฝากเงินและให้เงินกู้แก่สมาชิก คณะกรรมการแต่ละชุดก็ต่างคนต่างทำ การทำเรื่องอาชีพระดับตำบลค่อนข้างทำยากเพราะตอนนี้ต่างคนต่างทำ แต่ถ้าเป็นกองทุนสวัสดิการระดับตำบลพอที่จะมีทางเป็นไปได้ เป็นการออมวันละ 1 บาท ต้องมีการตั้งกลุ่มขึ้นมาใหม่ การเกี่ยวกับกลุ่มเดิมที่มีอยู่ค่อนข้างลำบาก อย่างการออมวันละบาท อย่างน้อยชาวบ้านมีเงินค่ารักษาพยาบาล ในเรื่องของการเชื่อมโยงเพื่อให้บ้านหนองอ้อเป็นที่เลี้ยงกลุ่มออมทรัพย์อื่นในตำบล อดีตประธานสภาฯ เห็นว่าเรื่องที่สามารถเชื่อมโยงกันได้คือการจัดสวัสดิการ หรือเรื่องของประเพณี วัฒนธรรม ถึงแม้จะเป็นคนจีน แต่เราเห็นแก่ส่วนรวมของตำบลแต่ละหมู่ก็ส่งคนไปเข้าร่วมในวันสงกรานต์ เรื่องของการแข่งกีฬา ผู้สูงอายุ ลาวเวียงมี หมู่ 4 5, 6, 7, 8 โดยเฉพาะหมู่ที่ 4

กรณีตัวอย่าง

การรวมกลุ่มและการทำกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน

กรณีศึกษาบ้านหนองอ้อหมู่ที่ 3 ตำบลบ้านสิงห์

ในด้านการพัฒนาชุมชนมีหน่วยงานที่เข้าไปส่งเสริมและพัฒนาชุมชนและให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชน / เทศบาล/ นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ / สกว./ สสส. / พอช. / โรงงานไฟฟ้าราชบุรี / ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาโพธาราม / มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา จังหวัดนครปฐม / เครือข่ายสัจจะสมทรัพย์วัดพระศรีอารย์ การรวมกลุ่มของชาวบ้านมีมาอย่างต่อเนื่องมีทั้งกลุ่มที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมของหน่วยงานและเกิดจากความต้องการของคนในชุมชนเอง มีกลุ่มที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้ เช่น

1. กลุ่มฌาปนกิจ ซึ่งตั้งกลุ่มมาแล้วประมาณ 30 ปี มีสมาชิกประมาณ 3,000 คน เป็นกลุ่มที่ครอบคลุม 3 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านหนองอ้อ หมู่ที่ 3 / บ้านเก่า หมู่ที่ 6 / บ้านทุ่งเจริญ หมู่ที่ 6 ตำบลบ้านซ่อง เมื่อมีสมาชิกในกลุ่มเสียชีวิต แต่ละครัวเรือนต้องจ่ายเงินช่วยเหลือค่าทำศพละ 40 บาท โดยสมาชิกจะได้รับเงินช่วยเหลือค่าทำศพ
2. กลุ่มประปาหมู่บ้าน ตั้งเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2540 เพื่อเป็นกองทุนดูแลการจัดประปาหมู่บ้านให้ชาวบ้านมีสะอาดเพื่อการบริโภค ได้รับการสนับสนุนจากสาธารณสุข ได้แก่ ท่อน้ำประปา อุปกรณ์ต่างๆ ในช่วงแรกของการก่อตั้งมีการระดมทุนจากชาวบ้านครบครัวละ 1,500 บาท ปัจจุบันมีเงินทุนจำนวน 200,000 บาท ชาวบ้านเสียค่าใช้น้ำลูกบาศก์เมตรละ 4 บาท เงินกองทุนดังกล่าวเก็บไว้เพื่อใช้สำหรับการซ่อมแซมประปาหมู่บ้าน
3. กลุ่มฟุตบอลบ้านหนองอ้อเป้าหมายของการตั้งกลุ่มเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนห่างไกลยาเสพติด เป็นกลุ่มที่ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับอำเภอ
4. กลุ่มแม่บ้าน ก่อตั้งเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2545 ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาชุมชน มีสมาชิกจำนวน 18 คน ส่วนใหญ่เป็นการรวมกลุ่มกันทำขนมขายตามงานเทศกาลต่างๆ เพื่อขายในชุมชน
5. กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (กลุ่ม อสม.) ทำหน้าที่ช่วยสำนักงานสาธารณสุขตรวจสอบสุขภาพ ดูแลเรื่องสุขภาพเบื้องต้น

6. กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บ้านหนองอ้อ (อ่านรายละเอียดจะกล่าวในหัวข้อต่อไป) เป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็ง และทำให้เกิดการรวมกันเพื่อทำอาชีพต่างๆ เพิ่มขึ้น เช่น กลุ่มขายข้าวสาร กลุ่มตุ๋กตา กลุ่มเลี้ยงโค
7. กองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท จำนวนสมาชิก 79 ครัวเรือน ให้สมาชิกกู้เงินรายละ 15,000 บาท มีคณะกรรมการบริหารจำนวน 15 คน